

Samtidshistoriska institutets verksamhet 2016

Av Johanna Ringarp, föreståndare

Samtidshistoriska institutet (SHI) är ett mångvetenskapligt forskningsinstitut vid Södertörns högskola, grundat 1999. På SHI bedrivs forskning i modern politisk historia, och samtida samhällsförhållanden i historiskt perspektiv. SHI förenar forskare med bakgrund i olika discipliner som med sina utgångspunkter och metoder bedrar till att allsidigt belysa vår tids frågor. Institutet utgör en levande forskningsmiljö med en omfattande publik verksamhet.

SHI arbetar också för att säkra källmaterial av olika slag för dagens och morgondagens forskning. Institutet arbetar med muntlig historia – så kallad *oral history* – och metodutveckling för att bearbeta och tolka intervjumaterial.

Föregående år var ett år av uppsamling och förändringar. Institutets föreståndare sedan 2009, Håkan Blomqvist, avslutade sitt uppdrag och ersattes från och med 1 september 2015 av Johanna Ringarp. Förändringarna tillsammans med minskade forskningsmedel för institutets medarbetare och flera som närmar sig pensionen har även under 2016 krävt tid för överlämning och omställning. Omständigheterna till trots är det glädjande att se att den utåtriktade verksamheten under 2016 har kommit igång ordentligt igen.

Ansvarigheter

Institutet har genom samverkansmedel under året finansierat en föreståndare (50%), ansvarig för forskarseminarierna (10%), ansvarig för dokumentationsverksamheten (5%). Dessutom har medarbetare på institutet bland annat ansvarat för den gemensamma humanistdag som hela institutionen (HSS) anordnade i oktober 2016 samt företrätt SHI i institutionsnämnden och i Historiska studiers styrgrupp. Dessutom har en medarbetare på institutet ingått i rektors grupp för utveckling av högskolans gemensamma strategi för samverkan.

Samverkan

Samverkan kring publikationer, dokumentation, kunskapsförmedling och forskning har under perioden bedrivits genom institutet och av enskilda forskare med ett stort antal externa aktörer: ABF, Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek, Armémuseum, Center for Advanced Holocaust Studies, United States Holocaust Memorial Museum (USHMM), Finlandsinstitutet, Italienska Kulturinstitutet, Hanaholmens kulturcentrum för Sverige och Finland, Huddinge kommun, Humsamverkan, Kvinnohistoriskt museum i Umeå, LO, Nordiska museet, Primo Levi-centret i Turin, Riksantikvarieämbetet, Riksdagens Arkiv, Riksteatern, SEKO Stockholm, Skolinspektionen, Sigtunastiftelsen, Stockholms Stadsmuseum, Sveriges Jiddischförbund, Svenska industriminnesföreningen (SIM), Svensk kärnbränslehantering AB, Teater Tribunalen, Tensta Konsthall, Tyresö kommun Unionsleden, ett EU-finansierat turistprojekt mellan Moss och Karlstad, samt Yahad-In Unum Research Center (YIU).

Diskussion pågår även med Nordiska museet om att anordna utställningar, föreläsningar och Östersjöveckor där SHI och Södertörns högskola kan utgöra samarbetspart.

Forskning

Samtidshistoriska institutets grund är forskningen i form av de olika forskningsprojekten och aktiva forskarna. Det är med denna forskning och dessa forskare som bas institutet bedriver samverkan. Under året pågick samtidigt 12 forskningsprojekt vid institutet med ett drygt 20-tal forskare. Projekten är:

- Arbetarrörelsen i östersjöområdet – i en ny värld av kriser och osäkerhet
- Bund i Sverige 1946-1954. En judisk arbetarrörelse vid skiljevägen
- Demokratins drivkrafter. Kontext och särdrag i Finlands och Sveriges demokratier 1890-2020.
- Den gode mannen från Huddinge
- Det globala civilsamhällets moraliska ekonomi: Historien om den frivilliga livsmedelshjälpen
- Fredens hav. Perspektiv på militär uppbyggnad, säkerhetspolitisk perception och visualisering i Östersjöområdet 1919-1939
- Klaga månde Elektra - Mänskliga rättigheter och könsdiskriminering
- Nuclear legacies: Negotiating radioactivity in France, Russia and Sweden
- Police, Expert and Race: Handling the "Gypsy Plague" in Denmark, Sweden and Latvia, 1930-1945
- Romernas förintelse i Ukraina 1941-44: historia, minnen, representationer
- Sovjetiska nordiska minoriteter och etniska rensningarna på Kolahalvön
- Spaces of Expectation: Mental Mapping and Historical Imagination in the Baltic Sea and Mediterranean Region

Vittnesseminarier

Till institutets samverkansaktiviteter hör offentliga vittnesseminarier med olika samhällsaktörer. Under året har tre vittnesseminarier genomförts med bland andra statssekreterare från justitiedepartementet och kommunstyrelsernas ordförande i Botkyrka och Huddinge.

9 mars

Solidaritet med Chile 1973-1989

Medverkande:

Göran Sallnäs, f.d.rektor på Runö Fokhögskola, Jan Hammarlund, sångare och aktivist, Carlos Nuñez, f.d. ordförande i Post- och telegrafarbetarförbundet i Chile, Anna Rydmark Venegas, en av grundarna och under 1973-1974 ordförande i Chilekommittén samt Stefan de Vylder, nationalekonom

Diskussionsledare: Yulia Gradszkova, SHI, och Monica Quirico, SHI, samt Institutet för Motståndsrörelsens historia i Turin, Italien.

5 juli

Systemkollaps? Vad händer med migrationspolitiken 2015-2016?

Medverkande:

Lars Westbratt, statssekreterare justitiedepartementet Sverige, Ari Evwaraye, överinspektör inrikesministeriet Finland, Sanna Vestin, ordf. i Flyktinggruppernas riksråd FARR Sverige, Leena Kämäräinen, chef för beredskapsverksamhet, Röda Korset Finland, Lisa Pelling, Utredningschef Arena, Anu Koivunen, medieforskare Stockholms universitet samt Karin Creutz, forskare Helsingfors universitet.

Diskussionsledare: Janne Wikström, Hanaholmens Kulturcentrum Sverige - Finland
Samarrangemang med Hanaholmens Kulturcentrum Sverige – Finland.

21 september

Levande Campus? Utmaningar och möjlighet för Södertörns högskola i den nya regionala stadskärnan Flemingsberg

Med anledning av att Södertörns högskola under 2016 fyllde 20 år bjöd Samtidshistoriska institutet in till ett vittnesseminarium om högskolans framtida utmaningar och möjligheter i regionen.

Medverkande:

Ebba Östlin (S) kommunstyrelsens ordf. Botkyrka, Daniel Dronjak Nordqvist (M) kommunstyrelsens ordf. Huddinge, Björn Varnestig, VD, Flemingsberg Science samt Oskar Wiik ordf. SöderS (Södertörns högskolas studentkår).

Diskussionsledare: Johanna Ringarp, SHI och Håkan Forsell, Urbanhistoriker, Stockholms universitet.
Samarrangemang med jubileumsgruppen "Södertörns högskola 20 år"

Publika seminarier och evenemang i samverkan

Institutet har (vid sidan av sina forskningsseminarier) genomfört ett antal offentliga seminarier och annan utåtriktad verksamhet för både forskare, studenter och intresserad allmänhet.

10 mars

Öppet seminarium: Mellan god soldat och bedrövad moder: krig, nation och genus i Italiens historia

Monica Quirico presenterade sin forskning inom projektet: "Internationella krigsinsatser och nationell sorg i dagens Europa.

Samarrangemang med Italienska Kulturinstitutet.

27-28 april

Symposium: 30 years with the Chernobyl legacy

Med anledning av att det var 30 år sedan katastrofen i Tjernobyl anordnades ett seminarium, dessutom presenterade prof. Olga Kuchinskaya, University of Pittsburgh sin forskning utifrån boken *The Politics of Invisibility: Public Knowledge about Radiation Health Effects after Chernobyl*. Kuchinskaya har undersökt hur katastrofen i Tjernobyl och hur konsekvenserna av en så stor kärnkraftsolycka kunde göras osynlig.

Samarrangemang med CBEES och forskningsprojektet Nuclear legacies: Negotiating radioactivity in France, Russia and Sweden

28 april till den 13 maj

Fotoutställning: Chernobyl children summer camp in Sweden

Vid vernissagen den 28 april presenterade fotografen Pi Frisk sina bilder och berättade om bakgrunden till fotoprojektet.

Samarrangemang med CBEES och Södertörns högskolas bibliotek

13 april

Öppet seminarium: Medborgerlig bildning – vad betyder det idag?

Som ett led i Södertörns högskola tjuugo års firande diskuterade seminariet vilken betydelse profilen medborgerlig bildning har och har haft på Södertörns högskola och Malmö högskola.

Medverkande:

Lennart Olausson, tidigare rektor Malmö högskola, Ingela Josefson, tidigare rektor Södertörns högskola, Torbjörn Elensky, författare och journalist samt Henrik Bohlin, idéhistoria, Södertörns högskola.

Samarrangemang med ämnet idéhistoria, Södertörns högskola.

13 maj

Tyresö historiedag

2016 återupptogs evenemanget "Tyresö historiedag" för SO-lärare i Stockholms län som SHI tidigare har varit med att arrangerat men som tyvärr ställdes in både 2014 och 2015 då Tyresö kommun inte av resursskäl kunnat åta sig evenemanget. Historiedagen som genomfördes på Tyresö slott i samarbete med Nordiska museet blev väldigt lyckad. Planeringen för 2017 är redan igång.
Samarrangemang mellan SHI, Tyresö kommun och Nordiska museet.

15 november

Öppet seminarium: Workers' Education and Global Labor Movement

Michael Merrill, Director Rutgers Labor Education Center och Dorothy Sue Cobble, 2016 års innehavare av *Kerstin Hesselgrenprofessuren* presenterade sin forskning.
Samarrangemang med Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (ARAB).

16 november

Panelssamtal: Flyktingpolitik och synen på det främmande

Som ett led i vår plan att fokusera på flyktingfrågor och den ökade främlingsfientlighet i dagens samhälle, samlade vi tre forskare som i sin forskning på olika sätt har berört flyktingfrågor till ett panelssamtal. Seminariet spelades in och går att titta på via följande länk
<https://vimeo.com/191950783>.

Medverkande:

Ida Ohlsson Al Fakir, Hugo Valentin-centrum, Uppsala universitet, Mikael Byström, Historiska institutionen, Uppsala universitet samt Ester Pollack, JMK, Stockholms universitet.

Moderatorer:

Karin Kvist Geverts, forskningssamordnare, Forum för levande historia och Johanna Ringarp, föreståndare, Samtidshistoriska institutet

Samarrangemang med Forum för Levande historia.

17 november

Läroarbildningens dag 2016: Främlingsfientlighet och rasism i skolkontexten

Inbjudna forskare och föreläsare höll föredrag utifrån temat. Läroarbildningens dag riktar sig främst till studenter på läroarbildningen men också till lärare och forskare på Södertörns högskola.

Arrangemanget blev mycket lyckat en student gav följande respons efter dagen: "Jag uppskattar denna dag så HIMLA mycket. Så viktigt tema, bra föreläsare och fint arrangerat! (...) Jag har längtat efter att dess frågor ska behandlas specifikt".

Samarrangemang med Forum för Levande historia och Läroarbildningen, Södertörns högskola.

Publikationer

Vid sidan av forskarnas egna omfattande publiceringar utgav institutet dokumentationen av två vittnesseminarier i skriftserien Samtidshistoriska frågor:

Nr 33, 2016

Nordiskt samarbete i kalla krigets kölvatten: Vittnesseminarium med Uffe Ellemann-Jensen, Mats Hellström och Pär Stenbäck.

Red: Johan Strang och Norbert Götz

Nr 34, 2016

Solidaritet med Chile 1973-1989: Vittnesseminarium med Göran Sallnäs, Jan Hammarlund, Carlos Nuñez, Anna Rydmark Venegas och Stefan de Vylder.

Red: Yulia Gradszkova och Monica Quirico

Redigering av flera publikationer är under arbete men kommer i tryck först 2017:

- ***AIDS i Sverige – hiv-epidemin, aktivisterna och rörelserna***
- ***Romerna och skolplikten – hot eller möjlighet?***
- ***25 år av skolreformer – hur började det?***
- ***Systemkollaps? Vad hände med migrationspolitiken 2015-2016?***
- ***Levande Campus? Utmaningar och möjlighet för Södertörns högskola i den nya regionala stadskärnan Flemingsberg***
- ***Kulturen och 68 I samarbete med Tensta konsthall***

Undervisning

Forskare på institutet undervisar inom lärarprogrammet, Europaprogrammet samt inom ämnet historia samt handleder doktorander inom bland annat nationella forskarskolan i historia.

Personal

Följande har under året varit anställda tillsvidare eller visstid vid institutets olika projekt. Tillfälligt arvoderade deltagare listas inte här.

Anders Blomqvist
Håkan Blomqvist
Johan Eellend
Fredrik Eriksson
Florance Fröhlig
Katarina Friberg
David Gaunt
Yulia Gradszkova
Norbert Götz
Janne Holmén
Tatiana Kasperski
Andrej Kotljarchuk
Jussi Kurunmäki
Torbjörn Nilsson
Vasileios Petrogiannis, doktorand
Anna Storm
Ylva Waldemarson
Piotr Wawrzenuk
Steffen Werther
Kjell Östberg

Gästforskare:

Andreas Mørkved Hellenes, Sciences Po Paris
Kaisa Keeley, Univ. of Washington

Praktikanter:

Alexey Sakhnin, praktikant från korta vägen, Stockholms universitet och Arbetsförmedlingen
Julia Lindström, Stockholms universitet
Néstor le Nestour, Thorén Buisness School

Ledning

SHI:s ledningsgrupp har under året bestått av:

Fil dr. Johanna Ringarp, föreståndare
ÖSS-professor, Norbert Götz, suppleant i samarbetsrådet för nationella forskarskolan i historia
Docent Håkan Blomqvist
Docent Anna Storm
Fil dr. Steffen Werther
Professor Ylva Waldemarson, dokumentationsansvarig

Vetenskapligt råd

Under 2016 utsågs nya medlemmar i SHI:s vetenskapliga råd
Veronica Palm (S), ordf., Suppleant i Socialdemokraternas verkställande utskott
Maria Abrahamsson (M), riksdagsledamot
Gustaf Arrhenius, VD för Institutet för Framtidsstudier
Torbjörn Nilsson, författare och journalist
Eva Silvé, fil dr. i etnologi

Internationella nätverk

Förutom forskares nationella och internationella nätverk, har Samtidshistoriska institutet under 2016 haft nära samarbete med forskningsmiljöer vid följande lärosäten och organisationer:

Ca'Foscari Universitet Venedig
Helsingfors universitet, Finland
Jyväskylä universitet, Finland
Kingston University London, UK
Nasjonalbiblioteket, Norge
Syddansk Universitet, Danmark
Tammerfors universitet, Finland
University College London
Universitetet i Oslo, Norge
University of Washington, US
Åbo Akademi, Finland

Konferenser

Nedan listas konferenser där forskare vid SHI har deltagit under året 2016:

International Colloquium "Discriminated - exterminated – forgotten Psychiatric patients and disabled persons in the Soviet Union during Nazi occupation" at Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne, January 21-23, 2016.

Undervisning och lärande i akademien, Läkarkonferens vid Stockholms universitet, 18/2-2016.

4th World Conference on Humanitarian Studies: Changing Crises and the Quest for Adequate Solutions, Addis Ababa, 5–8 March 2016.

11th European Social Science History Conference, Valencia, 30 March–2 April 2016.

Nordic Conference on Romani Studies. Södertörn University, 13-15 April 2016.

Voluntary Action History Society 25th Anniversary Conference: Thinking about the Past, Thinking about the Future, Liverpool, 13–15 July 2016.

Roma Studies Congress, Södertörn University, 14-16 September 2016.

On the Trace: Passing, presence and the persistence of the past, Köpenhamns universitet, Danmark, 22-23 september 2016.

Arctic historical conference, Arctic University in Murmansk, 26-28 September 2016.

Sami school history conference, Sami University College in Kautokeino, Norway, 15-16 October 2016.

International Symposium Beyond the Roma Holocaust: From Resistance to Mobilisation sponsored by the German embassy in Poland, Pedagogical University of Cracow. 21-22 October 2016

CBEES Annual Conference, Södertörns högskola, 1–2 December 2016.

New Histories of Humanitarianism: A Moral Economy Perspective, London, 8–9 December 2016.

41st Annual Meeting of the Social Science History Association: Beyond Social Science History: Knowledge in an Interdisciplinary World, Chicago, 17–30 November, 2016.

Publikationer:

Nedan listas en del av de publikationer som forskare vid SHI har publicerat under 2016:

Böcker

Elmgren, Ainur and Norbert Götz (eds). *The Political Culture of Nordic Self-Understanding: Power Investigation*. London: Routledge, 2016. x + 113 pp.

Strang, Johan and Norbert Götz (eds). *Nordiskt samarbete i kalla krigets kölvatten: Vittnesseminarium med Uffe Ellemann-Jensen, Mats Hellström och Pär Stenbäck*. Samtidshistoriska frågor 33. Huddinge: Södertörn University, 2016. 104 pp.

Nilsson, Torbjörn och Anders Ivarsson Westerberg (red) *Den mångsidiga staten*, Studentlitteratur, 2016,

Artiklar

Blomqvist, Anders, "De nationella berättelsernas kraft - Avsaknaden av genuina uppgörelser i Ungern och Rumänien och historikernas roll", 3/2016, *Historisk tidskrift*, 441-471, 31 s.

Götz, Norbert. "Spatial Politics and Fuzzy Regionalism: The Case of the Baltic Sea Area." *Baltic Worlds* 9 (2016) 3: 54–67.

Götz, Norbert. "From Neutrality to Membership: Sweden and the United Nations, 1941 to 1946." *Contemporary European History* 25 (2016) 1: 75–95.

Elmgren, Ainur and Norbert Götz. "'Power Investigation: The Political Culture of Nordic Self-Understanding': Introduction." *The Political Culture of Nordic Self-Understanding: Power Investigation*. Ainur Elmgren and Norbert Götz (eds). London: Routledge, 2016. 1–3.

Götz, Norbert. "Introspective Performance: The Scandinavian Power Investigation as a Politico-Cultural Practice." *The Political Culture of Nordic Self-Understanding: Power Investigation*. Ainur Elmgren and Norbert Götz (eds). London: Routledge, 2016. 4–19.

Götz, Norbert, Heidi Haggrén, and Mary Hilson. "Nordic Cooperation in the Voluntary Sector." *Nordic Cooperation: A European Region in Transition*. Johan Strang (ed.). London: Routledge, 2016. 49–68.

Götz, Norbert and Johan Strang. "Inledning." *Nordiskt samarbete i kalla krigets kölvatten: Vittnesseminarium med Uffe Ellemann-Jensen, Mats Hellström och Pär Stenbäck*. Johan Strang and Norbert Götz (eds). Samtidshistoriska frågor 33. Huddinge: Södertörn University, 2016. 5–12.

Götz, Norbert. "Mapping the Oeuvre of Larry Wolff." *Mental Mapping and Eastern Europe*. Larry Wolff. Södertörn Lectures 12. Huddinge: Södertörn University, 2016. 5–10.

Kotljarchuk, Andrej, "Ethnic cleansings and Russification", in: *Encyclopedia of the Barents Region*, Vol. 1, ed. by Mats-Olov Olsson et al., Oslo: Pax, 2016, pp. 189-191.

Kotljarchuk, Andrej, "Koldyczewo concentration camp" (co-authored with Martin Dean) in: *The Encyclopedia of Camps and Ghettos 1933-1945*, vol. V *Extermination, Transit, and Forced Labor Camps for Jews*. Ed. by Martin Dean & Geoffrey Megargee. Bloomington: Indiana University Press, 2016.

Kotljarchuk, Andrej, "Le génocide nazi des Roms en Bélarus et en Ukraine: de l'importance des données de recensement et des recenseurs". In: *Etudes Tsiganes*, 56–57 (2016), pp. 194–215.

Kotljarchuk, Andrej, "The Memory of Roma Holocaust in Ukraine. Mass Graves, Memory Work and the Politics of Commemoration". In *Disputed Memories. Emotions and Memory Politics in Central, Eastern and South-Eastern Europe*, ed. by Tea Sindbæk Andersen & Barbara Tornqvist-Plewa. Walter de Gruyter, 2016, pp. 149-176.

Storm, Anna, "Det odefinierade stadslandskapet – exemplet Kymlinge" in *Urbanismer. Dagens stadsbyggande i retorik och praktik* eds. Krister Olsson, Daniel Nilsson & Tigran Haas, Nordic Academic Press, 196–213, 2016.

Storm, Anna, "Biotoper i människans landskap" in *Industrisamhällets landskap – kulturarv, miljö och hållbarhet* ed. Jan af Geijerstam, Svenska industriminnesföreningen, 21–31, 2016.

Werther, Steffen and Madeleine Hurd, Waffen-SS veterans and their sites of memory today, in: Böhler, Jochen; Gerwarth, Robert (Eds.): *The Waffen-SS. A European History*. Oxford 2016: Oxford University Press.

Werther, Steffen and Madeleine Hurd, Retelling the past, inspiring the future: Waffen-SS commemorations and the creation of a 'European' far-right counter-narrative, in: *Patterns of Prejudice*, Volume 50, 2016 - Issue 4-5. <http://dx.doi.org/10.1080/0031322X.2016.1243346>

Werther, Steffen and Madeleine Hurd, The militant media of Neo-Nazi environmentalism, in: Heike Graf (ed.), *The Environment in the Age of the Internet*, Cambridge 2016: Open Book Publishers. Open access/free pdf download: <http://www.openbookpublishers.com/product/484/the-environment-in-the-age-of-the-internet--activists--communication--and-the-digital-landscape>